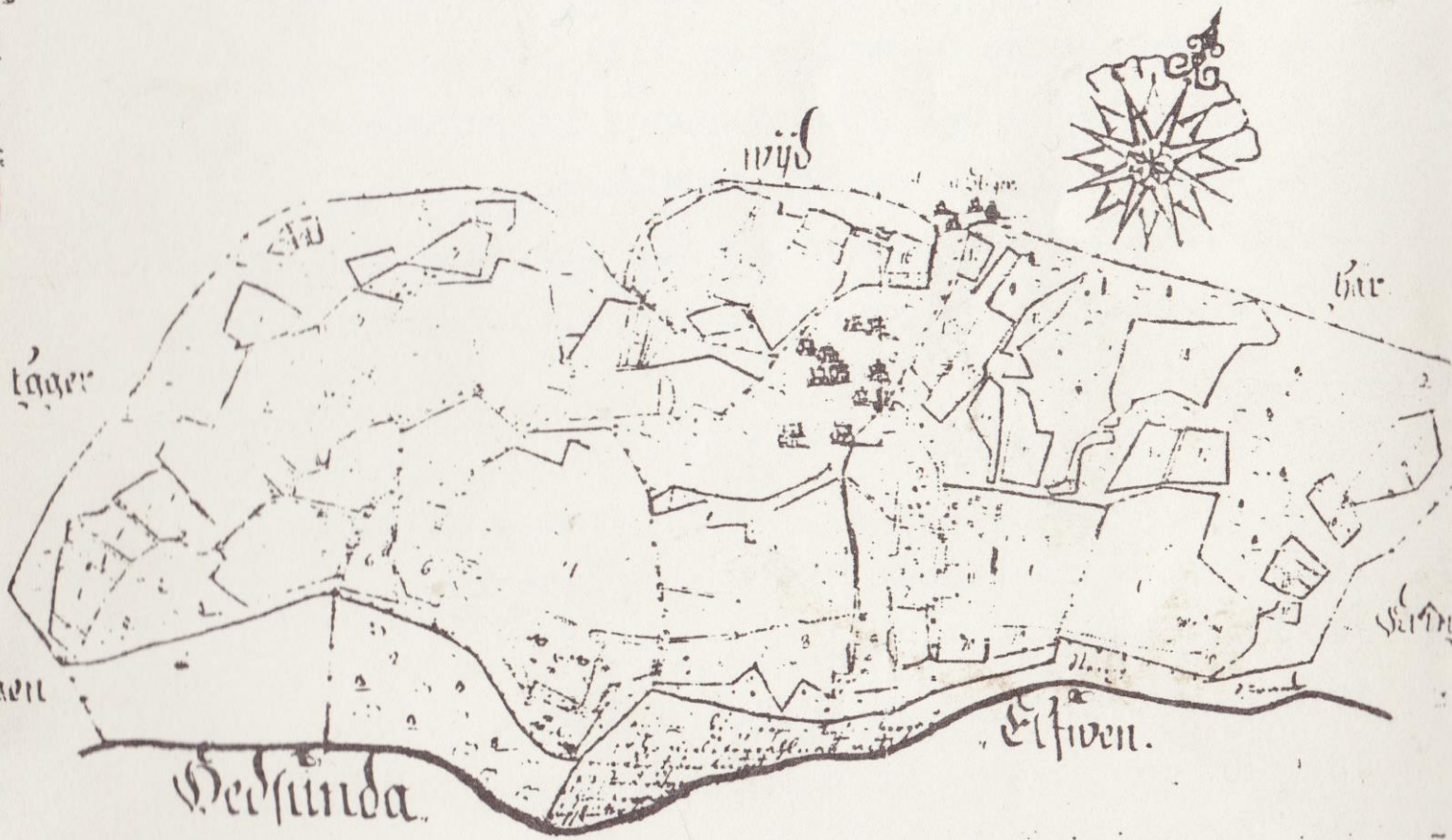


Tidning för Albo By i  
 HEDESUNDA 12:e Argången  
 Ansvarig utgivare:  
 Olle Pettersson  
 i redaktionen:  
 Albo byförenings styrelse.

# Ålbo bladet

Kortet av 1799



1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Åker	Åker	Åker	Åker	Åker	Åker	Åker	Åker	Åker	Åker	Åker	Åker	Åker	Åker	Åker	Åker	Åker	Åker	Åker
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

Den äldsta lantmäterikartan för Albo by i Hedesunda socken från 1718, reviderad 1729, visar tio gårdar på den plats som fortfarande är byns kärna, samt några soldattorp i byns norra utkant. Siffrorna markerar olika åkrar (nr 1-15) och myrmarker (16-19). Älvstranden utgörs av skog, "äng som byn i forna tider bergat" och stenig strand. I lantmäteriverkets arkiv, le

## Dagordning.

vid Ålbo byförenings årsmöte den 14/4-96.....

1. Årsmötets öppnande.
2. Val av ordförande och sekreterare för årsmötet.
3. Godkännande av kallelse till mötet.
4. Styrelsens och revisorernas berättelser.
5. Fastställande av balansräkning.
6. Fråga om ansvarsfrihet för styrelse och kassaförv.
7. Fastställande av antal styrelseledamöter jämte suppleanter.
8. Val av ordförande för ett år.
9. Val av styrelseledamöter jämte suppleanter.
10. Val av revisorer jämte suppleanter.
11. Val av valberedning.
12. Fastställande av budget och arbetsplan.
13. Behandling av styrelsens övriga förslag.
14. Behandling av till årsmötet inkomna motioner och förslag.
15. Behandling av övriga frågor.
16. Avslutning.

Vid lämplig tidpunkt görs uppehåll för kaffe.

## Verksamhetsberättelse 1996.

Foreningen har under året varit samlade till möte vid två tillfällen.

Aktiviteter under året har varit firande av sista april vid Kalvhaga, tipsstig, brasa, fyrverkeri och korvgrillning. Vädret var väl inte så bra men vi var rött så många ändå.

Den årliga vårstädningen vi Kalvhaga genomfördes den 21/5 många ställde upp och tack för det.

Gokottan är en av dom årliga traditionerna den hölls den 25/5 vid Kalvhaga, vi var många som trivdes i det fina vårvädret. En fotbollstunering anordnades den 1/7 på planen vid perlarsvägen många var samlade och trivdes i myggen 50 - 60 personer.

Sillfesten blev som vanligt en lyckad fest vi var ca:70 personer som åt glödstekt sill och trivdes i ett förhållandevis fint sensommarväder.

Byföreningens auktion hölls på kommunalhuset d. 27/11 och inbringade en god slant till kassan.

Bystugan är ett kärt kapittel för sig, den revs under våren i Gävle och transporterades till byn lades upp på den plats som vi sedan fick arrendera av Andersas. Efter lång väntan på bygglov fick vi äntligen upp grundet och stommen.

Förhoppningsvis ses vi till våren vid bystugan.

Albo byförenings styrelse.

Albo byforening.

Ekonomisk sammanställning av verksamheten  
år 1995 1996.

Ingående behållning 2 april 1995. 32429,57

Inkomster.

Intäkter från verksamhet. 19398,00

Utgifter.

Utgifter för verksamheten. 31149,50

Därav utgifter för bystugan 28366.

Utgående behållning den 10 mars 1996.

Bank 19466,00

postgiro 649,67

Kassa 562,40

20678,07

Utgående behållning. 20678,07

Minskning av behållningen 11751,50

Albo den 10 mars 1996.

Hans J. Zetterberg.

Kassör.

# *Prinsessan på Ingevarahammar*

På älvlandet, mitt för den i Hedesunda socken så bekanta Gävan, "Vestört" eller "Vestert", som holmen i dagligt tal mera populärt kallas, ligger en sedan långa tider tillbaka öde plats, som de gamla kallade "Ingvershammar". Detta lär vara en omsägning av "Ingevarahammar". Ingevara var en från hovet förvisad prinsessa. Folktraditionen har tappat bort tidpunkten för händelserna kring de märkliga öden prinsessan Ingevara genomlevde i Hedesunda, men handlingen i hennes saga lever allt fortfarande kvar i de gamlas berättelser.

Det är tre gamla hedesundabor, kända för minnesgodhet och berättarkonst, som givit stoffet till denna uppställning av prinsessan Ingevaras sagofärgade historia. Den inom Hedesunda namnkunnige kyrkosångaren och berättaren Per Engvall, för det första, säger sig ha stått på grunderna till Ingevarahammar mer än en gång på den tiden han var rörligare i lederna än nu. Stället är beläget vid Hällsberget på Norasidans älvland, mitt för den holme i älven, som drottning Kristina på sin tid skänkte till allmogen i Hedesunda till minne av "gångledsarbeten", som bönderna utförde vid slottet i Stockholm. Under den tid då Per Engvall tjänade dräng i Backa, fanns grunderna till Ingevarahammar samt ett delvis instörtat valv till en väldig källare, fullt synliga på platsen. Längre bort mot Norasidan finns ytterligare lämningar efter en större byggnad i närheten av Selja kolhus, men berättaren kunde icke erinra sig, att de som en gång berättade för honom, haft något att säga om den senare byggnaden.

De två andra bidragsgivarne till denna historia är 96-årige fördelstagaren Jonas Sundin i Oppåker samt en berättelse om Gävan, återgiven efter numera avlidne resepredikanten Ol. Nilsson i Oppåker av dennes son.

Då prinsessan Ingevaras broder skulle tillträda tronen bildades ett parti, som ville skjuta denne åt sidan till förmån för Ingevara, som var en mycket framstående och driftig kvinna. Hon värderades högre än de flesta män för denna sin duglighet, men

det oaktat uppstod ett starkt parti, som förfäktade den meningen, att det skulle vara en skam för landet att ha ett fruntimmer sittande på tronen.

Det senare partiet segrade i de stridigheter, som uppkom, och för att bli prinsessan Ingevara kvitt förvisades hon till en egen- dom, som kronan ägde vid Dalälvens strand i Hedesunda socken. Och där byggde prinsessan upp storgården Ingevarahammar, på vilken hon förde ett väldigt regemente och inom några år blev hon så rik, att ingen i landsändan var hennes like. Den stora holmen Gävan, använde hon till beteshage för sina boskapshjordar.

På gården hade prinsessan, som var mycket stolt och skön, en stor stab anställd för skötseln av de olika sysslorna. Bland dessa var det emellertid ingen som hon intresserade sig något särskilt för mer än en oansenlig man, som stod för fisket. Varje morgon kom denne till Ingevara och lämnade fångsten, sedan han vittjat näten och krokarna. Då behandlades han som alla de andra, som gjorde sysslor vid gården. Hade han en god fångst var allt gott och väl, men om han lyckats dåligt blev det snubbor och anmärkning- ar.

Men däremellan hände det under sommarfagra, månskens- mättande kvällar att prinsessan Ingevara uppsökte fiskaren och bad honom att ro henne på älven. Och medan fiskarens båt sakta och behagligt gled fram över de silverglittrande fjärdarna och vid anblicken av de underbara tavlor en kvällstur på älven i Hedesun- da visar, hände det ibland att prinsessan började tala med sin fiskare. Vid dessa tillfällen anslog hon gärna en förtrolig, halvt skämtsam ton.

En gång gjorde Ingevara anspelningar på det förhållandet, att hon dock levde som härskarinna och kunde föra ett stort hov om hon ville, fast hon blev ratad vid hovet i huvudstaden. Hon uttala- de samtidigt att den ställning hon skapat åt sig själv vid Ingevara- hammar var hennes eget verk, som ingen kunde bestrida henne rätten att besitta.

Fiskaren hörde på tills prinsessan slutat men anmärkte då, att ingen dock kunde själv bestämma över sina öden. Han hade under dessa kvällstunder på älven tillstånd att säga sin mening alldeles fritt, och han framhöll att även prinsessan Ingevaras öden låg i en högre makts händer, som bestämde om hon skulle vara fattig eller rik.

Vid fiskarens ord fick prinsessan en hård glans i blicken.

– Skulle hon kunna bli fattig! Hennes drag påtog sig nu en min av trots, hon rätade på sin vackra gestalt, drog en tjock guldring av fingret och kastade den i vattnet.

– Lika omöjligt som det är för mig att få tillbaka denna ring, lika omöjligt är det, att jag skulle kunna bli fattig, sade hon.

Fiskaren sade ingenting om detta. De vände tillbaka till Ingevarahammar om en stund och prinsessan gick till sitt sovrum, medan fiskaren lade ut sina nät. Och på morgonen kom han till prinsessan Ingevara som vanligt och lämnade sin fångst, som denna gång var riklig, och prinsessan var nöjd. Hon lämnade ut fiskarna att beredas i köket för måltiderna under dagen.

En av pigorna rensade fiskarna och då hon öppnade en gädda fann hon till sin förvåning den guldring i fiskens buk, som hon sett sin härskarinna bära på fingret. Och hon skyndade sig genast till ägarinnan och lämnade fram densamma.

Prinsessan förhörde henne om hur hon påträffat ringen och måste till sist tro tjänarinnans uppgifter. Och då alltsammans stod klart för henne, fick hon ett bekymrat uttryck. Hon hade aldrig trott, att hon skulle få den ring hon kastat i älven tillbaka.

Och samma dag bröt elden lös i Ingevarahammar och innan kvällen kom var det bara aska kvar av prinsessans rikedomar. På den tiden låg förmögenheterna i bohag och inventarier, och sedan byggnaderna med det som fanns i dem brunnit ned var det slut med allt som prinsessan ägde. Nu stod hon där på älvlandet, fattig och arm, fattigare än den enklaste människa i hela trakten. Och hon tänkte på sitt samtal med fiskaren kvällen förut och hon såg på ringen, som hon fått tillbaka.

Därmed slutar sagan om Ingevara.



Efter Ol. Nilsson i Oppåker återges emellertid historien om ringen i en annan variation. Det skulle vara drottning Kristina, som vid ett tillfälle, då hon var ute på resa, tog in i herrgården på Öhn, vilken på Kristinas tid ägdes av störmän. Kvällen som drottningen tillbringade på Öhn var ovanligt vacker och hon vidtalade någon bland sina uppvaktande att ro henne en tur på älven. Båtturen gjorde ett djupt intryck på drottningen och hon började ett djupsinnigt samtal med sin följeslagare. Detta var en

bildad man, och då drottningen framhöll att allt det vackra en tur på älven en sådan kväll skänker får ägas av både fattiga och rika, instämde hennes följeslagare i att det vackra stämningsmättade en vacker högsommarkväll var det enda som stod till buds för alla. Fattigdomen och rikedomens är däremot någonting obeständigt. Även den rikaste kan bli fattig.

Mot detta gjorde Kristina den anmärkningen, att landets drottning likväl inte skulle kunna bli fattig. Följeslagaren framhöll emellertid att den saken rådde ingen med mänskliga förmågor över.

Då kastade drottningen sin ring med det kungliga chiffret i vattnet och sade, som det säges, att prinsessan Ingevara skulle ha sagt: Lika omöjligt som det var att få tillbaka denna ring, lika omöjligt skulle det vara för henne att kunna bli fattig.

På morgonen efter denna tur kom herrgårdens fiskare och lämnade sin fångst som vanligt. Och då man öppnade fiskarna fann man i den ena drottningens ring och återställde densamma till henne. Den sagan slutar med en erinran om att drottning Kristinas sista tid inte var så lysande för henne.

Emellertid skulle drottning Kristina även komma att bestyra med prinsessan Ingevaras egendomar, innan hon lämnade tronen. Vid en del arbeten, som hon lät utföra vid sitt slott, kallade hon in allmogen att gå gångled. Bönderna i Hedesunda kom med vid detta tillfälle och då drottningen önskade att för evärderliga tider hugfästa minnet av undersåtarnas tjänster, tilldelade hon varje hemmansnummer i socknen som "gäva" en äng på den holme, som prinsessan Ingevara använde till betesmark för sina hjordar och vilken allt fortfarande befann sig i kronans ägo. En "gäva" är en teg, som är sex lieslag bred. Det är av detta som holmen har fått sitt namn. Varför den samtidigt kallas "Vestert" är oklart.

Gävan har rektangulär form och består till större delen av vattensjuk ängsmark. Endast på holmens östra sida växer det litet skog på en markhöjning, som man kallar för "Gävanhammarn". Innan dammbyggnaderna vid Söderfors kom till gick älven så låg genom Hedesunda att älvbrinkarna syntes vid färjsunden och på den tiden erbjöd Gävan en mer givande jordmån än vad nu är fallet. Tvärsöver holmen går det en massa rågångar, som åtskiljer de sex lieslag breda "gävorna", som tillhör hemmansnumren i socknen, och det hörde till ordningen varje år förr i världen



att slätterfolket vid sockengårdarna även skulle till Gävan, eller Vestert, och ta höet på sin teg under slättertiden. Numera tycker emellertid de flesta, att det inte bär sig att göra besvären med hötäkten ute på holmen och deras gåvor får stå oslagna. Detta hade nog aldrig drottning Kristina beräknat, då hon tilldelade bönderna lotterna på holmen.



Historien om ringen, som återlämnades genom en fisk, återkom i en tredje variation medan de tre männen i Hedesunda berättade om det som återgivits här ovan. Det var Per Engvall, den utförligaste av de tre berättarna, som återgav denna variation, som förlades till Stockholm.

Han erinrade om krinolinmodet under 1700-talet, då fruntimren styrde ut sig med kjolar, "som stärrade långt ut på golvet" då de kom in i ett rum och drog igen dörren efter sig. Så hände det en dag att ett sällskap sådana högfärdsdockor i Stockholm skulle göra en söndagstur med en båt och då kom det en vindstöt och fyllde krinolinerna och seglade iväg med hela sällskapet långt ut till sjöss.

Under en promenad som en av huvudstadens högfärdigaste krinolindamer företog över Norrbro, blev det tal om denna händelse och det sades från svärdssidan att det lades ut så stora kostnader på det olyckliga modet, att detta skulle göra damerna utfattiga. Då brusade en av krinolindamerna upp och kastade sin ring med namnchiffret i Strömmen med samma påstående som det prinsessan Ingevara och drottning Kristina sägs ha gjort. Någon dag senare köpte damens jungfru en lax på torget och då hon öppnade den, fann hon damens ring återlämnade densamma. Och sedan gick det olyckligt för krinolindamen, så att hon blev utfattig innan hon dog.

GD 7.10.1926

Janses Gård.

Öppi Albo by uppå janses gål  
där finns de en bonne som är utskrapa snål,  
ja uppå janses gål där dom snålast är  
flicka lilla vill vär o tjäna där.

Ja pigor dä har dom ett år eller två  
men en riktig dräng kan döm allire få.

Uppå janses \_\_\_\_\_

Och gröt dä har döm som är som mäsk  
o mjölsjön den blånar men alleri fläsk.

Uppå janses \_\_\_\_\_

Och kaffe dä har dom ja dä som är klent  
tre värv på kvären dä är för gement

Uppå janses \_\_\_\_\_

Men " pengar " dom samlar i skrin gubevars  
fast körringen gnäller som katten i mars.

Uppå janses \_\_\_\_\_

Och finns dä en himmel för dom som är snål  
nog hamnar dom där ifrån janses gål.

Ja uppå janses gål där dom snålast är  
flicka lilla vill du vär och tjäna där.

Nidvisa från Albo.

## BONDEN OCH MAGARNA

Gubben K. i en av kantbyarna hade två dottrar. Båda var ogifta och fick förgäves vänta på friare. De tillhörde båda de bonhustrogna och hade bönhuset som sitt andra hem. Gubben däremot hade inga intressen åt det hållet, men det var en klurig gubbe, som nog funderade över ett och annat. Bland annat hade han flera gånger iakttagit dottrarnas något underliga beteende. Han hade iakttagit stearinljus icke i stakarna utan liggande på nattduksborden. Därför beslöt han sig för att undersöka saken. En söndags-eftermiddag, när dottrarna gått till bönhuset, fick gubben en idé, som han satte i verket. Han gick först upp på dottrarnas kammare och fann mycket riktigt ett ljus på vardera nattduksborden, precis som han tänkt. Dessa ljus satte han på vardera sidan om ett stort ljus och tände sedan alla tre ljusen. Därefter satte han fram ett spritglas framför varje ljus och satte sig sedan att invänta dottrarna. När de kom hem undrade de, vad gubben menade med detta. Då sa han med ett spjuveraktigt leende på läpparna. " ja skull bäre hälls mågarna välkommen te huset." Det blev förstämning, och dottrarna såg skamsna ut. De sehäma(blygdes) vid tanken på att deras far genomskådat dem. Men gubben syntes belåten för att han kunnat ge dottrarna en läxa.

